

Varnost pri delu v gozdarstvu

Praksa izkazuje, da je dejavnost gozdarstva ena izmed tistih, ki je nadpovprečno izpostavljena varnostnim tveganjem. V določeni meri je to tudi posledica same narave dejavnosti, saj jo sodna praksa označuje za nevarno, za to pa velja, da tisti, ki se z njo ukvarja, objektivno odgovarja za nezgode, ki pri njej nastanejo.

Avtor:
mag. Boštjan J. Turk

Pri dejavnosti gozdarstva je treba upoštevati predvsem dva predpisa, in sicer (krovn) **Zakon o varnosti in zdravju pri delu (ZVZD-1)** ter **Pravilnik o varstvu pri delu v gozdarstvu**, ki ima že dolgo brado, saj velja že vse od leta 1979. Koristno je poznati tudi **Pravilnik o minimalnih pogojih, ki jih morajo izpolnjevati izvajalci del v gozdovih**. V določenih mejnih primerih pa je zelo koristno proučiti tudi sodno prakso, saj ta običajno ponudi odgovore na povsem konkretna vprašanja varnosti pri delu in odgovornosti v gozdarski dejavnosti.

5. člen ZVZD-1 določa, da mora delodajalec zagotoviti varnost in zdravje pri delu delavcev. V ta namen mora izvajati ukrepe, potrebne za zagotovitev varnosti in zdravja delavcev ter drugih oseb, ki so navzoče v delovnem procesu, vključno s preprečevanjem, odpravljanjem in obvladovanjem nevarnosti pri delu, obveščanjem in usposabljanjem delavcev, z ustrezno organiziranostjo in s potrebnimi materialnimi sredstvi.

8. člen ZVZD-1 določa, da v primeru, če delodajalec prenese strokovne naloge na področju varnosti pri delu na strokovnega delavca ali zunanjo strokovno službo, ga to ne odvezuje odgovornosti na tem področju. Tudi obveznosti delavcev glede varnosti in zdravja pri delu ne vplivajo na načelo odgovornosti delodajalca.

Pravilnik o varstvu pri delu v gozdarstvu med drugim predpisuje pravilen način podiranja drevja in ravnanja z motorno žago. Določa, da morajo biti delavci pri podiranju drevja razporejeni tako, da pri delu ne ogrožajo drug drugega in da jih na nagnjenem terenu ne ogrožajo podrta drevesa ali izdelani sortimenti.

Delavci oziroma delovne skupine morajo biti med seboj oddaljeni najmanj za dve višini dreves, na strmem terenu pa ne smejo delati drug nad drugim oziroma ena skupina nad drugo.

Vsak gozdar mora pred pričetkom dela ugotoviti, kakšne nevarnosti mu pretijo pri delu, zlasti v okoliščinah strmega ali skalnatega terena, nagnjenih dreves in dreves z enostransko krošnjo, delno suhih ali slabo vraščenih dreves ter nagnitih in votlih dreves.

Podiranje dreves ni dovoljeno, če piha močan veter, med nevihto, v snežnem metežu, ob gosti megli, v mraku in ob močni zmrzali.

Pri izbiri smeri podiranja drevesa morajo gozdarji upoštevati tudi težišče drevesa, nagib terena, sestopne razmere, možnost umika, nadaljnjo obdelavo podrtega drevesa, pogoje za spravilo sortimentov in tudi naravne ovire.

Gozdarji morajo določiti smer umika pred padajočim drevesom, in sicer na tak način, da je smer umika vedno

nazaj, nasprotno od smeri padca drevesa in levo ali desno v stran pod kotom do 45 stopinj. Če gozdar nima na razpolago več smeri za varen umik, določi najprej varno smer umika in šele kasneje smer podiranja.

Gozdar si mora pred začetkom podiranja zagotoviti neovirano gibanje okrog drevesa. Po potrebi mora tudi očistiti okolico drevesa in odstraniti ovire v smeri umika, odsekati z drevesa nizko viseče veje in si pripraviti trdno stojišče. Prav tako gozdar ne sme odlagati orodja na prostoru v smeri umika.

Na nagnjenem terenu se morajo drevesa praviloma podirati v taki smeri, da bo delavec pri delu lahko stal na zgornji strani debla. Kadar se posek izvaja na strmem zemljišču, pa poteka podiranje drevesa praviloma od spodaj navzgor.

Obvisela ali na pol obvisela drevesa se morajo reševati na varen način z uporabo ustreznih tehničnih pripomočkov, pri čemer so prepovedani žaganje drevesa po krajših kosih, podiranje drevesa, na katerem je obviselo odžagano drevo, podiranje drugega drevesa čez obviselo drevo ter plezanje na drevo in sekanje vej.

eden nad drugim. Poleg tega pa bi moral oškodovanca tudi z zvočnim signalom opozoriti na padanje drevesa, česar ni storil. Vendar pa je sodišče odločilo, da so v konkretnem primeru podane okoliščine deljene krivde. Menilo je namreč, da je tudi oškodovanec poznal pravila varnega dela v gozdu in imel izkušnje pri tem delu, poznal pa je tudi položaj in namere predstavnika podjetja, zato bi se moral zavedati, da lahko v konkretnem primeru pride do nezgode. Sodišče je njegov delež krivde ocenilo na 30 %.

Zanimiv primer je obravnavalo Vrhovno sodišče RS v zadevi VS 0010415 z dne 31. 1. 2008. Sodišče je odločalo o zahtevanem obsegu angažmaja delodajalca v zvezi z ravnanji gozdarja pri podiranju dreves.

V konkretnem primeru se je gozdar poškodoval zaradi napačne tehnike podiranja drevesa. Ugotovljeno je bilo, da je ravnal v nasprotju z 9. in 10. členom pravilnika o varstvu pri delu v gozdarstvu (zahteva, da se gozdar prepriča, kakšne nevarnosti mu pretijo pri delu, zahteva glede izbire pravilne smeri podiranja drevesa).

Sodišče je ugotovilo, da sicer obstaja krivda na strani gozdarja, ki se je odločil za napačno smer podiranja drevesa, vendar pa, da obstaja tudi soprispevek (krivda) na strani delodajalca. Ta bi namreč moral pri tej dejavnosti, za katero je objektivno odgovoren in od katere ima tudi materialno korist, ravnati s posebno, višjo stopnjo skrbnosti, ki omogoča zmanjšanje verjetnosti nastanka škodnih dogodkov. Konkretno bi namreč moral gozdarju (aktivno) preprečiti, da podira drevo v napačno smer. ■

- Zakon o varnosti in zdravju pri delu
- Pravilnik o varstvu pri delu v gozdarstvu
- Pravilnik o minimalnih pogojih, ki jih morajo izpolnjevati izvajalci del v gozdovih

V primerih, ko piha (zgolj) rahel veter, je podiranje dreves sicer dovoljeno, ne sme pa se podirati dreves na dnu votlih ali nagnitih oziroma nazaj nagnjenih dreves.

Kar zadeva delo z motorno žago, velja, da se pri gozdnih delih uporabljajo motorne žage ustrezne moči za posamezne faze dela, ki najmanj ogrožajo varnost in zdravje gozdarjev. To so lažje žage, žage, ki ne presegajo dopustne stopnje vibracij in dovoljenega nivoja ropota, žage z vgrajenim varnostnim ščitnikom ter žage z zavoro verige in z drugimi izboljšavami.

Prepovedani so preizkušanje napetosti verige, čiščenje ali kakršno koli popravilo motorne žage, dokler je ta v pogonu. Med prenašanjem motorne žage, njena veriga ne sme biti v pogonu, izven delovišča pa mora biti zavarovana s ščitnikom ali sneta z letve.

SODNA PRAKSA

Sodna praksa v povezavi z varnostjo pri delu v gozdarstvu je zanimiva predvsem, ko proučujemo razmerja glede odgovornosti delodajalca (gozdarskega podjetja) in delavca – gozdarja pri nesrečah pri delu.

Zanimiv primer je sodišče obravnavalo v zadevi II Ips 72/2007 z dne 8. 7. 2009.

V tem primeru se je pojavilo vprašanje morebitnega so prispevka (deljene krivde) gozdarja – sekača zaradi nezgode, ki jo je utrpel medtem, ko je nanj padlo drevo, katerega je odstranjeval skupaj s predstavnikom podjetja, ki se ukvarja s sečnjo gozda. Ta je bil za dejavnost sečnje strokovno usposobljen, oškodovanec pa mu je pri tem pomagal. Tudi on je poznal pravila varnega dela v gozdu in je opravil izpit iz varstva pri delu v gozdu. Kritičnega dne, ko se je poškodoval, je vedel, da bo zadnja tri drevesa podiral predstavnik gozdarskega podjetja. Kljub temu je šel samoiniciativno podirati zadnje drevo. Preden ga je začel žagati, pa se ni prepričal, kaj dela njegov kolega, čeprav je vedel, kje dela.

Oškodovani delavec je bil mnenja, da bi moral za škodo v celoti odgovarjati predstavnik gozdarskega podjetja, saj naj bi bil zaradi načela objektivne odgovornosti v celoti odgovoren za njegovo poškodbo. Konkretno mu je bilo dokazano tudi to, da ni upošteval določil zgoraj omenjenega pravilnika o varstvu pri delu v gozdarstvu, ki prepoveduje delo na strmini, kjer dela